

Asia

Hankintojen valvonta: Sonkajärven kunnan teknisen lautakunnan 29.11.2018 tekemä päätös § 65 Sukevan taajaman kunnan julkisten kiinteistöjen siivouspalveluiden hankinnasta vuosille 2019–2020 sekä kahden vuoden optiokaudelle.

Ratkaisu

Kilpailu- ja kuluttajavirasto antaa Sonkajärven kunnalle huomautuksen hankintalain noudattamatta jättämisestä.

Asian vireilletulo

Kilpailu- ja kuluttajavirasto on ottanut asian tutkittavaksi omasta aloitteestaan.

Asian selvittäminen

Kilpailu- ja kuluttajavirasto on 12.4.2019 ja 17.5.2019 pyytänyt asiassa selvitystä Sonkajärven kunnalta, joka on vastannut viraston selvityspyyntöihin 16.5.2019 ja 27.5.2019.

Ratkaisun perustelut

Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimivalta

Julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016, jatkossa myös ”hankintalaki”) 139 §:ssä Kilpailu- ja kuluttajavirastolle (KKV) on annettu tehtäväksi valvoa julkisia hankintoja koskevan lainsäädännön noudattamista.

KKV voi antaa havaitsemansa lainvastaisuuden johdosta hankintayksikölle huomautuksen tai muuta hallintolain (434/2003) 53 c §:ssä tarkoitettua hallinnollista ohjausta. Laittomien suora hankintojen osalta KKV voi hankintalain 140 §:n perusteella kieltää hankintapäätöksen täytäntöönpanon. EU-kynnysarvot ylittävien suora hankintojen osalta KKV voi myös tehdä markkinaoikeudelle esityksen seuraamusten, kuten seu-

Dnro KKV/422/14.00.60/2019

30.8.2019

raamusmaksun, sopimuskauden lyhentämisen tai hankintapäätöksen kumoamisen, määräämiseksi. Sama koskee kansalliset kynnyksarvot ylittäviä hankintalain liitteessä E tarkoitettuja palveluhankintoja tai käyttöoikeussopimuksia, jotka on tehty suoraan hankintana ilman laissa säädettyä perustetta.

Asiaselostus

Hankintamenettelyn kulku

Sonkajärven kunnan tekninen lautakunta teki 29.11.2018 päätöksen § 65 Sukevan taajaman kunnan julkisten kiinteistöjen siivouspalveluiden hankinnasta vuosille 2019–2020 sekä kahden vuoden optiokaudelle. Hankinnasta ei ole julkaistu hankintalain 101 §:n mukaista tai muuta ilmoitusta HILMA-palvelussa.

Edellä mainitun päätöksen mukaan Sonkajärven kunta oli ensin puhe-imitse tiedustellut kahdelta paikalliselta siivouspalveluyrittäjältä halukkuutta jättää tarjous Sukevan koulun, päiväkodin, asiointipisteen, kyläkeskuksen ja kunnan lääkäreiden vastaanottotilan siivouspalvelusta. Molemmat yritykset olivat antaneet kielteisen vastauksen. Sonkajärven kunta lähetti 11.10.2018 neljälle alan toimijalle tarjouspyynnön siivouspalveluista. Yrityksistä kaksi ilmoitti kunnalle, etteivät he aio jättää tarjousta. Määräaikaan mennessä tarjouksen jätti ISS Palvelut Oy, jolta kunta päätti hankkia Sukevan taajaman siivouspalvelut kaudelle 1.1.2019–31.12.2020. Päätöksessä todetaan, että kunta päättää optiovuosien käytöstä vuoden 2020 loppupuolella.

KKV on pyytänyt Sonkajärven kunnalta selvitystä siivouspalveluiden hankintamenettelystä ja hankintasopimuksen ennakoidusta arvosta.

Sonkajärven kunnan selvitys

Sonkajärven kunnan KKV:lle antaman selvityksen mukaan hankintasopimuksen ennakoitu arvo (alv 0 %) sopimuskaudelle 2019–2020 on noin 59 000 euroa ja mahdollisen kahden vuoden option arvo on myös noin 59 000 euroa, eli neljälle vuodelle laskettuna sopimuksen ennakoitu arvo on yhteensä noin 118 000 euroa.

Sonkajärven kunnan selvityksen mukaan hankintasopimus allekirjoitettiin 2.1.2019. Kunnan mukaan hankinnasta ei ole julkaistu hankintalain mukaista hankintailmoitusta, koska kunta on arvioinut hankinnan arvon jäävän alle kansallisen kynnyksarvon, jolloin hankintalakia ei sovellettaisi. Kunta on laskenut hankinnan ennakoidun arvon vain kahden vuoden (2019–2020) sopimuskauden mukaan, koska kahden vuoden option käytöstä kunta päättää vasta sopimuskauden loppupuolella.

KKV:n arvio hankintamenettelyn lainmukaisuudestaHankinnan ennakoitun arvon laskeminen

Hankintalain 25 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan kansallinen kynnyсарvo palveluhankinnoissa ilman arvonlisäveroa laskettuna on 60 000 euroa. Pykälän 2 momentin mukaan lakia ei sovelleta hankintasopimukseen tai käyttöoikeussopimukseen, joiden ennakoitu arvo alittaa kansalliset kynnyсарvot.

Hankintalain 27 §:n 1 momentin mukaan hankinnan ennakoitua arvoa laskettaessa perusteena on käytettävä suurinta maksettavaa kokonaiskorvausta ilman arvonlisäveroa. Arvioinnin on perustuttava ilmoittamisajankohdan tai muun hankintamenettelyn alkamisajankohdan arvoon. Arvoa laskettaessa on otettava huomioon myös hankinnan mahdolliset vaihtoehtoiset toteuttamistavat ja hankintasopimukseen sisältyvät optio- ja pidennysehdot sekä ehdokkaille tai tarjoajille maksettavat palkkiot tai maksut.

Myös oikeuskäytännössä on vakiintuneesti katsottu, että hankintaan sisältyvä optiokausi on huomioitava laskettaessa ennakoitua arvoa ja arvioidessa hankintalain mukaisten kynnyсарvojen ylittymistä.¹

Hankintalain 31 §:n mukaan hankintaa ei saa pilkkoa eriin tai laskea sen arvoa poikkeuksellisin menetelmin hankintalain säännösten soveltamisen välttämiseksi.²

Sonkajärven kunnan tekninen lautakunta päätti 29.11.2018 hankkia Sukevan taajaman kunnan julkisten kiinteistöjen siivouspalveluita vuosille 2019–2020 sekä kahden vuoden optiokaudelle.

Sonkajärven kunnan KKV:lle antaman selvityksen mukaan, kunta oli hankinnan ennakoitua arvoa laskeessaan huomionnut vain sopimuskauden 2019–2020, jonka ennakoitu arvo (alv 0 %) on noin 59 000 euroa. Kahden vuoden option käytöstä hankintayksikkö ilmoitti päättävänsä vasta tämän sopimuskauden loppupuolella. Kunnan mukaan optiokauden ennakoitu arvo (alv 0 %) on 59 000 euroa.

KKV toteaa, että hankinnan ennakoitua arvoa määriteltäessä kunnan olisi tullut huomioida hankintalain 27 §:n 1 momentin edellyttämällä tavalla varsinaisen kahden vuoden sopimuskauden lisäksi myös kahden vuoden optiokausi. KKV toteaa lisäksi, että sillä, että kunta aikoo tosiasiassa päättää option käytöstä vasta varsinaisen sopimuskauden loppupuolella, ei ole merkitystä ennakoitua arvoa laskettaessa.

¹ Katso esimerkiksi KHO 25.4.2013 taltio 1454, MAO:293/15 ja MAO:76/16.

² Hallituksen esitys eduskunnalle hankintamenettelyä koskevaksi lainsäädännöksi (HE 108/2016 vp), s. 121.

Dnro KKV/422/14.00.60/2019

30.8.2019

Sonkajärven kunnan hankintasopimuksen arvo on optioehto mukaan laskettuna yhteensä noin 118 000 euroa, jolloin hankintasopimuksen ennakoitu arvo ylittää palveluhankintojen kansallisen kynnysarvon 60 000 euroa. KKV toteaa, että Sonkajärven kunnan olisi tullut kilpailuttaa siivouspalveluiden hankinta hankintalain edellyttämällä tavalla julkaisemalla siitä hankintalain 101 §:n mukainen hankintailmoitus.

Johtopäätös

Kilpailu- ja kuluttajavirasto toteaa, että Sonkajärven kunta ei ole toiminnut hankinnassaan hankintalain mukaisesti. Sonkajärven kunnan olisi tullut hankinnan ennakoitua arvoa määrittäessään huomioida kahden vuoden optiokauden arvo ja julkaista kysymyksessä olevasta hankinnasta hankintalain mukainen hankintailmoitus. Edellä ilmenevillä perusteilla Kilpailu- ja kuluttajavirasto antaa Sonkajärven kunnalle huomautuksen hankintalain noudattamatta jättämisestä.

Sovelletut säännökset

Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016) 25 §, 27 §, 31 §, 100 §, 101 §, 139 § ja hallintolaki (434/2003) 53 c §.

Muutoksenhaku

Hankintalain 164 §:n perusteella tähän Kilpailu- ja kuluttajaviraston päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Lisätietoja asiasta antaa erityisasiantuntija Johanna Kirveskoski, puhelin 029 505 3710, sähköposti etunimi.sukunimi@kkv.fi.

Pääjohtaja Kirsi Leivo

Erityisasiantuntija Johanna Kirveskoski

Jakelu

Sonkajärven kunta